

menutih razlika. Procijenimo li da će čak 80% te građe biti ponavljanja, još uvijek preostaje oko 5.000 jedinica. Izrazitu prisutnost, upravo nezaobilaznost, te građe najbolje ćemo predočiti sebi ako je zamislimo uvrštenu u prosječan stolni englesko-hrvatski rječnik s otprilike 1.000 stranica. Na svaku stranicu doći će (u prosjeku) po 5 jedinica s oznakom BE ili AE. U paralelnom hrvatsko-engleskom rječniku treba očekivati nešto manje (do 4) takvih jedinica po stranici. To zato što se primjeri iz vrlo česte kategorije *dvije riječi za isto značenje* tu javljaju kao jedna natuknica, npr. *pelena* = *nappy* (BE), *diaper* (AE). Isti par u englesko-hrvatskom rječniku dolazit će međutim na dva mjesta, kao *diaper* (AE) = *pelena* (v. *nappy*) i kao *nappy* (BE) = *pelena* (v. *diaper*). Svaka je druga obrada nepotpuna i lingvistički nekorektna. Predugo već dvojezični rječnici pretežno označavaju samo amerikanizme, ne predviđajući uopće kategoriju briticizma i brkajući je, tako neobilježenu, s General English (GE).

7.

Na kraju, što da bude zaključak ovog članka? Prvo, da su vokabularske razlike između BE i AE — kako su pokazali navedeni primjeri i podaci — opsežne i nezaobilazne, a vjerujem i zanimljive. Drugo, da kao anglisti moramo biti svjesni tih razlika i svladavati ih u svom aktivnom i pasivnom znanju engleskog. Treće, da te razlike treba da poučavamo više nego dosad i da nastojimo da se one u što većem broju nađu u udžbenicima, jezičnim tečajevima i, naročito, rječnicima.

Vladimir Ivir

PREVOĐENJE DRUŠTVENO—POLITIČKOG NAZIVLJA

I

Stručno nazivlje ili terminologija pojedinih područja ljudske djelatnosti ili znanstvenih disciplina u lingvističkom je pogledu posebna pojava u okviru svakog jezika. Posebnost te pojave ogleda se u prvom redu u tome što se nazivi ponašaju drukčije od ostalih dijelova leksičkog sustava i po svojoj se semantičkoj i upotrebnoj određenosti približavaju imenima. Idealni naziv jednoznačno se veže uz određeni pojam, pri čemu semantički sadržaj leksičkog materijala može, ali ne mora, deskriptivno odražavati sadržaj pojma uz koji se taj naziv vezuje. Osnovna karakteristika naziva je njegova prepoznatljivost kao naziva: to znači da ga izvorni govornici određenog jezika prepoznaju i prihvaćaju kao naziv određenog pojma i da ga ne interpretiraju kao što bi interpretirali slobodan leksički materijal za koji odgovarajući izvanjezični sadržaj nije čvrsto zadan, nego se mora tražiti.

S druge strane, kad je neki naziv prihvaćen u određenom jeziku, onda on pripada tome jeziku i — ako se ne radi o trgovačkom imenu koje je postalo opći naziv (kao, na primjer, *flomaster*) ili o neprozirnoj stranoj posuđenici (na

primjer: *lerkolit*) — ima semantički sadržaj koji izrijekom ili metaforički upućuje na neku karakteristiku pojma što ga taj naziv pokriva. Tako dobivamo najveći broj naziva, a to su oni koji osim svoje jednoznačne terminološke vezanosti uz određeni pojam imaju i neterminološko leksičko značenje: *kvačilo* je naziv sasvim određenog dijela na motornom vozilu, ali to je istodobno i 'nešto što kvači'.

Ta dvojna narav stručnog nazivlja znatno olakšava poimanje i zapamćivanje naziva, ali ona istodobno izaziva interferenciju u njihovu prevođenju na strani jezik. Svaki jezik, naime, stvara nazive za pojedine pojmove na svoj način (ako ih ne posuđuje od nekog drugog jezika) i pri tome leksički ističe neke crte određenog pojma, a zanemaruje druge. No kad je leksički izbor jednom izvršen i kad je naziv u danom jeziku stvoren i prešutnim sporazumom izvornih govornika prihvaćen, on postaje neprikosnoven i ne može se, *qua* naziv, po volji zamjenjivati nekim drugim leksičkim materijalom. Ako se, na primjer, jedna vrsta plina na hrvatskom zove *zemni plin*, a na engleskom *natural gas*, onda prevodilac mora znati upravo taj naziv i ne može ga slobodno prevesti kao **earth gas*.

Logička pretpostavka za nastanak naziva jest postojanje pojma ili predmeta koji će se određenim nazivom nazvati. Ta je činjenica još jedan izvor teškoća u prevođenju. Ako neka kultura posjeduje određene pojmove i predmete (i nazive za njih) koje neka druga kultura ne posjeduje, onda će prevođenje iz jezika prve u jezik druge kulture biti otežano upravo zbog toga što se naziv, s jasno određenim referentnim pojmom, prevodi nečim iza čega ne stoji taj isti referentni pojam u drugoj kulturi. Kad se radi o pojmovima tehničkih struka i znanstvenih disciplina koji nisu obilježeni kulturom pojedine zemlje niti su njezin neposredni izraz, prenošenje u druge kulture razmjerno je lako — uz istodobnu predaju naziva ili uz njihovo originalno stvaranje u jeziku svake pojedine kulture. Međutim, kad se radi o pojmovima koji se odnose na neke aspekte društvenog života određene zemlje, do prenošenja dolazi samo onda kad ti aspekti postanu zanimljivi pripadnicima neke druge kulture. Dok se znanstveni i tehnički pojmovi iz kulture u kulturu prenose nezavisno od jezičnog izraza (koji ih kao naziv prati ili dolazi tek kasnije), dotle se pojmovi iz društvene sfere prenose preko naziva (i to tako da naziv prethodi pojmu, odnosno da pripadnici druge kulture izvode pojam iz prevedenog naziva).

U prevođenju društveno-političkog nazivlja iz jednog jezika u drugi javlja se upravo situacija koja je ovdje prikazana: karakteristični pojmovi društvenog i političkog života neke zemlje svojstveni su toj zemlji, a njihovi nazivi — bez obzira na svoj jezični sadržaj — prihvaćeni su među izvornim govornicima jezika te zemlje kao jednoznačni nazivi za te pojmove. U prijevodu na strani jezik, međutim, to više nisu nazivi iza kojih bi stajali jasno određeni pojmovi, nego su to leksički izrazi koji bi u svijesti primalaca poruke na stranom jeziku tek trebali stvoriti takve pojmove. Da bi tu svoju svrhu mogli postići, ti leksički izrazi moraju biti stvoreni na određeni način. Upravo o tome načinu, o tome kako prevodilac pristupa prevođenju nazivlja društveno-političkog života na strani jezik, želi govoriti ovaj članak. Pojave o kojima ćemo govoriti općenite su i vrijede za sve parove jezika koji dolaze u prijevodni odnos, a ovdje ćemo ih ilustrirati primjerima iz hrvatsko-engleske vokabularske liste naziva iz društveno-političkog života u Jugoslaviji (vidi V. Ivir, »The Terminology of Social and Political Life in Yugoslavia«, *Strani jezici*, IV, 4, 1975, 289—295).

II

1. Najjednostavniji slučaj s kojim se prevodilac susreće u prevođenju naziva, i zato granični sa stajališta od kojeg polazi ovaj članak, jest onaj u kome oba društva, ili obje kulture, imaju određeni pojam i nazive za njega. Prevodiočeva je jedina briga da nazive za taj pojam u oba jezika ispravno spari i da izbjegne slobodno prevođenje koje bi značilo iznevjeravanje terminološke prirode naziva i time primaoca poruke na stranom jeziku spriječilo u ispravnom dešifriraju poruke, bez obzira na to bi li slobodno prevođenje naziva dovelo u stranom jeziku do prihvatljivog (ali neterminološkog) ili do manje ili više neprihvatljivog izraza: *administrativne cijene* (*administrative prices) — *government-fixed prices*; *dohodak po stanovniku* (*income per inhabitant) — *per capita income*; *zemlja u razvoju* (*country in development) — *developing country*, itd.

2. Drugi slučaj s kojim se prevodilac susreće sličan je prvom, ali uz jednu komplikaciju: neki pojmovi postoje u jednoj i u drugoj kulturi, a nazivi za njih u jednom i u drugom jeziku, ali je raširenost pojma u jednoj kulturi drukčija nego u drugoj, pa je i prihvatljivost naziva među izvornim govornicima jednog jezika drukčija nego među govornicima drugoga jezika. Zato prevodilac često određeni naziv ne može tretirati kao da njegov odgovarajući pojam postoji u drugoj kulturi (premda on tamo postoji zajedno s pripadajućim nazivom), nego mora pribjegavati onakvim rješenjima kakvima pribjegava kad prevodi naziv za pojam koji postoji samo u kulturi pošiljaoca izvorne poruke, a ne i u kulturi primalaca prevedene poruke. Tako, na primjer, naziv *međunarodna podjela rada* ima ekvivalentan engleski naziv *international division of labour*, ali zbog drukčije raširenosti pojma na koji se ta dva naziva odnose u dvjema kulturama hrvatski je naziv znatno rašireniji i zato prihvatljiviji izvornim govornicima toga jezika nego što je engleski naziv prihvatljiv govornicima engleskog jezika. Hrvatski se naziv slobodno upotrebljava u novinarskom jeziku i u raznim dugim kontekstima koji nisu nikako stručno ekonomistički, dok se engleski naziv upotrebljava u strogo tehničkom smislu u okviru marksističke političke ekonomije. U svim drugim kontekstima ispravno prenošenje poruke osigurava se upotrebom prijevoda *trade*. Takvih naziva, čiji je status drukčiji u jednom jeziku nego u drugom, ima prilično mnogo baš na području političke ekonomije i prevodilac je prisiljen tražiti razna rješenja, premda bi se na prvi pogled moglo činiti da teškoća ne bi smjelo biti jer ekvivalentni nazivi na engleskom postoje. Na primjer, naziv *prosta reprodukcija* najlakše je ispravno prevesti kao *simple reproduction*, a proširena reprodukcija kao *expanded/extended/enlarged reproduction*; no pri tome valja imati na umu da naziv *reproduction* neće čak ni školovanom engleskom ekonomisti, a kamoli običnom čitaocu, prenijeti pojam koji iza njega stoji i da će prevodilački postupak morati uključiti interpretaciju pojma kako bi ga jezičnim izrazom prijevoda približio shvaćanju pripadnika kulture u kojoj je on tek marginalno prisutan kao usko tehnički naziv u jednom razmjerno slabo poznatom dijelu ekonomske znanosti. Interpretativni prijevod (ne naziv!) za prostu reprodukciju može na engleskom biti *process of production* ili *normal operation*, a za proširenu reprodukciju *expansion of production capacity* ili *expansion of production forces*.

Sličan izbor između terminološki preciznog, ali u stranom jeziku praktički nepoznatog naziva i interpretativnog prijevoda, a u korist ovoga drugog, pri-

siljen je prevodilac na engleski jezik često izvršiti i za izraze kao što su *minuli rad* (*past/dead/stored-up/materialized labour* vs. *a worker's contribution to the growth of the firm's capital assets*), *etatizam* (*statism* vs. *centralized government control*) i sl.

3. Treći slučaj u prevodenju društveno-političkog nazivlja jesu nazivi za pojmove koji postoje u obje kulture, ali se ne mogu izjednačiti po svom sadržaju. To je za prevodioca najosjetljiviji slučaj: on zna da postoji pojam sa svojim sadržajem i nazivom u kulturi iz koje prevodi i da postoji pojam — premda ne sasvim isti — koji mu odgovara u sustavu kulture za koju prevodi. U takvoj situaciji on mora odlučiti hoće li razlike u sadržaju pojma između jedne i druge kulture zanemariti u interesu prozirnosti (to jest prirodnosti) prijevoda ili će pak prozirnost žrtvovati vjernom prijenosu sadržaja pojma. Na primjer, *izvršno vijeće* u jugoslavenskom društvenom sustavu nije isto što i *government* u društvenim sustavima zemalja u kojima se govori engleski. Zato se može činiti opravdanim da se *izvršno vijeće* prevede kao *executive council*. Ali sa stajališta prenošenja poruke taj točan prijevod ne mora biti i optimalan. Prvo, taj izraz nema za izvornog govornika engleskog jezika terminološku vrijednost; drugo, njegova opisna vrijednost u smislu upućivanja na određeni sadržaj nije posebno velika, budući da *executive council* može biti bilo koje vijeće s izvršnim ovlastima (uostalom, i u hrvatskom već postoji *općinsko izvršno vijeće*, što je *municipal executive council* a ne **municipal government*). Ako poruka što je naziv *izvršno vijeće* nosi nije ništa drugo nego 'organ izvršne vlasti u Jugoslaviji ili u pojedinoj socijalističkoj republici', onda je naziv *government* sasvim dobar ekvivalent; ako pak poruka ističe da se vlada u jugoslavenskom političkom sustavu zove *izvršno vijeće*, da bi se istakla sadržajna razlika prema drugim političkim sustavima, onda je opravdano svratiti pažnju primaoca poruke na stranom jeziku na tu činjenicu. Ali prevodilac tada mora znati da je engleskom primaocu takvim neprozirnim prijevodom, u kome se još vidi lingvistički izraz izvornog naziva, dao istodobno manje i više nego što bi mu dao prozirnim prijevodom koji ne svraća pažnju na svoj lingvistički izraz: manje, jer engleski primalac, dobivši izraz *executive council*, njegovim dešifriranjem neće bez pomoći dosta velike zalihosti u kontekstu shvatiti da se radi o pojmu koji odgovara pojmu obuhvaćenom nazivom *government*; više, jer će engleski primalac neobičajenošću izraza biti potaknut na traženje sadržaja koji bi tom izrazu odgovarao i eventualno na upoznavanje pojma za koji bi taj prevedeni izraz onda mogao postati engleski naziv (uz pretpostavku da pojam postane poznat određenom broju izvornih govornika).

Ovdje opažamo istu pojavu koju smo vidjeli i u prethodnom odjeljku: kad izvorni hrvatski tekst upotrebljava taj naziv u strogo tehničkom smislu, kad je — da tako kažemo — sam naziv poruka, onda je opravdan neprozirni prijevod *executive council*; međutim, kad se hrvatski prijevod upotrebljava automatski u ne strogo tehničkom smislu, odnosno kad sam naziv nije poruka, prijevod treba da je proziran (*government*) da ne bi smetao primanju ostalih dijelova poruke.

Sličnih primjera možemo navesti cijeli niz: *doprinos* je *contribution*, ali primaocu koji ne shvaća dovoljno razliku između naših doprinosa i poreza taj točan prijevod neće omogućiti da dođe do pojma koji iza njega stoji, dok će mu manje precizni *tax* dati pojam koji u njenoj kulturi odgovara tome našem pojmu. *Društveni proizvod* preveden kao *social product* neće engleskom primaocu omogućiti onakvo primanje poruke kakvo će mu omogućiti

prijevod *gross national product*. *Narodnost* (za razliku od *naroda*) u službenim se jugoslavenskim prijevodima prevodi kao *nationality*, ali taj prijevod govornici engleskog jezika teško razumiju jer engleski naziv za odgovarajući (premda isti) pojam glasi *national minority* i tako se navodi u svim službenim publikacijama međunarodnih organizacija. *Privredna komora* često se prevodi kao *economic chamber*, što engleskom govorniku ne prenosi sadržaj pojma ni njegov naziv, dok bi mu prijevod *chamber of the economy* približio sadržaj pojma, a prijevod *chamber of commerce* dao bi mu naziv koji on razumije i prihvaća kao naziv (pri čemu sadržaj pojma ne bi bio bitno iznervjen, jer *chamber of commerce* nije nipošto samo 'trgovačka komora', nego 'an association of businessmen to promote commercial and industrial interests in the community'). *Osobni dohoci* su *personal incomes*, ali da bi se ispravno shvatilo o kakvoj se vrsti osobnih dohodaka radi, treba ih prevesti odgovarajućim engleskim nazivom *wages and salaries*.

4. Slijedeći slučaj predstavljaju pojmovi koji su poznati u obje kulture, ali su im nazivi u jednoj kulturi takvi da bi njihovo leksičko prevođenje umjesto terminološkog zamjenjivanja sasvim iskrivilo pojmovni sadržaj. Na primjer, u našoj kulturi postoji pojam društvenog radnika, obuhvaćen nazivom *društveni radnik*; taj isti pojam, nešto manje raširen, postoji i u kulturi zemalja engleskog jezika, uz odgovarajući naziv *public figure, person active in social life* ili *socially-active person*. Doslovni prijevod hrvatskog naziva bio bi *social worker*, što odgovara našem nazivu *socijalni radnik*. Kako je naziv *social worker* u engleskom leksičkom sustavu već popunjen pojmom socijalnog radnika, jasno je da je za novi pojam društvenog radnika u tom jeziku trebalo naći neki drugi naziv. Slično je i s pojmom i nazivom *društvene djelatnosti* (shvaćenim kao pandan privrede u kontekstima kao što je *izdvajanje privrede za financiranje društvenih djelatnosti*): terminološki ekvivalent u engleskom jeziku je *non-productive branches of the economy*, dok bi prijevod *social activities* značio nešto kao *društvene aktivnosti*. *Radnička kontrola* je *worker's auditing committee* ili *worker's supervision*, jer bi *worker's control* značilo *radničko upravljanje*. Pojam i naziv *forum* u jugoslavenskoj društvenoj praksi ne može se zamijeniti engleskim prijevodom *forum*, koji znači mjesto ili instituciju gdje se odvija debata, već nazivom *high/higher political body*. Za pojam koji je u hrvatskom obuhvaćen nazivom *sindikato* postoji na engleskom naziv *trade union, labour union* ili *union*, dok engleski naziv *syndicate* služi za pojmove kao što su 'financijska grupacija', 'novinsko udruženje ili trust' 'gangstersko udruženje' i sl.

5. Slučaj na koji se najčešće misli kad se govori o prevođenju nazivlja karakterističnog za jednu zemlju ili kulturu tiče se onih pojmova koji u jednoj kulturi postoje, a u drugoj ne. Nazivi za takve pojmove u prijevodu se mogu tretirati na razne načine. Najlakši način s prevodiočeva stajališta sastoji se u zamjeni izvornog naziva prevedenim izrazom koji je u jeziku na koji se prevodi — zahvaljujući širenju pojma iz kulture u kojoj je nastao u kulturu za koju se prevodi — stekao status naziva. Tako je, na primjer, naš pojam samoupravljanja dovoljno poznat u kulturama engleskog jezika da se može prevesti nazivom *self-management*. No takvih slučajeva nema mnogo i prevodilac mora pretežno računati s nepoznatošću takvih pojmova izvorne kulture u kulturi za koju prevodi. Tada mu na raspolaganju stoji nekoliko postupaka, a njegova odluka o tome koji će izabrati osniva se na stupnju

nepoznanosti pojma, na jezičnom sadržaju njegova naziva, te posebno na procjeni primalaca kojima je poruka namijenjena. Kad se radi o pojmu osnovne organizacije udruženog rada, prevodilac može kao prijevod zadržati hrvatski naziv, tiskan kurzivom ili u navodnim znacima, uz pobliže objašnjenje pojma u bilješci, u zagradama, ili u širem kontekstu. To je opravdano onda kad se radi o stručnom tekstu za stručne primaoca kojima se tumači sadržaj pojma ili pak kad se taj naziv javlja u naslovu poduzeća, na natpisu ili posjetnici, gdje doslovni prijevod ne bi značio ništa, a za kontekstualno objašnjenje pojma nema mogućnosti. Doslovni prijevod — na engleskom *basic organization of associated labour* — jedva je nešto prozirniji nego zadržani hrvatski naziv i koristi se samo u tekstovima koji po svojoj naravi ne dopuštaju interpretativni prijevod. To su usko stručni tekstovi i pravni dokumenti (pa je taj naziv tako preveden u engleskoj verziji jugoslavenskog Ustava). Kao dopunsko objašnjenje toga naziva ili kao njegov nadomjestak može poslužiti sasvim proziran — ali neterminološki — prijevod *basic production, accounting and self-management unit*. Engleski nazivi koji bi u strukturi zapadne privrede odgovarali hrvatskom nazivu — *enterprise* ili *institution* — previše se udaljuju od našega pojma i mogu se upotrijebiti samo u prijevodima u kojima je dovoljna gruba naznaka sadržaja izvornog pojma. I druge nazive za specifične društveno-političke pojmove prevodilac će tretirati na sličan način, ne prevodeći ih ili ih prevodeći doslovno, ali istodobno interpretativnim prijevodom osiguravajući shvaćanje sadržaja željenog pojma: *kućni savjet* neće kao *house council* biti tako jasan kao što je to *house tenants' committee*; pojam međurepubličkog dogovaranja adekvatno se prenosi interpretativnim prijevodom *inter-republic consultation and negotiation*; *samoupravni akti* su *basic self-management documents* ili *self-management by-laws*.

Za neke od naziva u ovoj skupini doslovni je prijevod prihvatljiv jer je proziran i jer primaoca najviše približava sadržaju izvornog pojma: *delegatski sustav* — *system of delegation, system of delegates, delegation system, delegational system*; *društveni branilac samoupravljanja* — *social attorney of self-management*; *samoupravna interesna zajednica* — *self-managed/self-managing community of interest*; *jedinstveno tržište* — *integral market*; *služba društvenog knjigovodstva* — *social accountancy service, social accounting service, social audit service* itd. Svi ti prijevodi potencijalni su kandidati za nazive na engleskom jeziku ako bi ovi naši pojmovi postali tako rašireni u stranoj kulturi da bi u njenom jeziku za njih trebalo naći nazive.

6. Napokon, pri prevođenju naziva postoji jedna pojava s kojom prevodilac mora računati jednako kao i u svim ostalim aspektima prevodilačkog posla. To je pojava višeznačnosti naziva u izvornom jeziku koja zahtijeva izbor između dva ili više naziva u jeziku na koji se prevodi. Primjer takve višeznačnosti (u ovom slučaju dvoznačnosti) nalazimo u nazivu *društveno vlasništvo*, koji obuhvaća dva pojma — pojam vlasništva kao činjenice (u kom slučaju se na engleski prevodi kao *public/social ownership*) i pojam vlasništva kao stvari (u kom slučaju se prevodi kao *public/social property* ili *socially-owned property*). Slični su primjeri *federacija* — oblik državnog uređenja (*federation*) i savezna uprava (*federal government, federal administration*); *gradska skupština* — gradsko predstavničko ili delegatsko tijelo (*municipal assembly*) i zgrada gradske uprave (*town hall*); *mandat* — ovlaštenje (*mandate*) i trajanje određene izborne funkcije (*term of office, tenure*);

organi vlasti — upravni (*authorities, bodies of authority, government bodies*) i policijski (*police*); *predsjednik* — organizacije ili stalnog tijela (*president*), tijela koje zasjeda (*chairman*), izvršnog vijeća ili vlade (*prime minister, premier*), gradske skupštine (*mayor*), itd.

Postupak pri prevođenju višeznačnih naziva razlikuje se od postupaka opisanih u prethodnim odjeljcima utoliko što u izboru odgovarajućeg naziva ili interpretativnog prijevoda prevodilac odlučuje — u skladu s prije navedenim kriterijima za prevođenje nazivlja — tek pošto je odredio koji je od više mogućih pojmova tim nazivom obuhvaćen u konkretnom slučaju njegove upotrebne realizacije.

Josip Jernej

SINTAKTIČKA REKCIJA U NASTAVI STRANIH JEZIKA

(Prilog za napredni stupanj nastave s primjerima na tri jezika)

Kao osnova za vježbe transformacije i kao priprema za prevođenje tekstova s jednog jezika na drugi pokazuje se korisnom i djelotvornom osuvremenjena sintaktička analiza rečenice. Takvom se analizom točno utvrđuju sastavni rečenični elementi, nosioci logičko-sintaktičkih funkcija, a to su — prema novijem nazivu — *taksemi*. Taj termin treba razlikovati od sintagme, koja označuje jednostavno svezu dvaju heterogenih elemenata (odredbenice i određenice), bez funkcije u rečenici (npr.: *sunčano* nebo, gledati kroz prozor). U tom i još i širem smislu shvaćaju sintagmu De Saussure, Bally i mnogi drugi lingvisti, dok bi izraz »*taksem*« odgovarao pojmu »*sintagme*« kako ga je utvrdio Baudouin de Courtenay, koji je izraz »*sintagma*« prvi upotrijebio u lingvističkom smislu, i to upravo u značenju funkcionalne rečenične jedinice. No izraz »*sintagma*« je kasnije evoluirao, a danas se upotrebljava i u trećem smislu, kao skup riječi koje su ritmički spojene i čine jednu misaonu cjelinu. Tako definiraju sintagmu Maurice Grammont i neki ruski lingvisti.

Troznačnost jednoga termina svedena je sada na dvoznačnost uvođenjem naziva *taksem* za oznaku funkcionalne jedinice u rečenici (njem. *Satzglied*, tal. *tassema*, franc. *taxème*). Taj je naziv predložen već prije deset godina, ali još nije općenito poznat i prihvaćen.¹ Ni u pogledu broja funkcionalnih jedinica rečenice ne postoji slaganje u nauci. Naša postavka, koja se temelji na sintaktičkim radovima Moritza Regule, predviđa u svemu deset *taksema*, koji su raspoređeni ovako:²

¹ V. o tome moj članak »*Tassemi e sintagmi*«, SRAZ 23 (1967), str. 81-85.

² Taj sistem našao je svoju primjenu i opširnu razradu u deskriptivnoj talijanskoj gramatici M. Regula-J. Jernej, *Grammatica italiana descrittiva*, Francke Bern, 1976.